

2020. július 11-én dr. Firbás Oszkár erdőmérnök-tanár tiszteletére, a soproni parkerdőben álló Fehér Dániel-forrás közvetlen közelében, az Erdészeti Lapokban megjelent közadakozás révén is, a TAEG Zrt. támogatása mellett, emlékkövet állítottak fel egykori tanítványai és tisztelői. A helyszínválasztás nem volt véletlen. Ehhez kapcsolódik az egykori tanítvány, dr. Orsovai Imre hidrogeológus, erdősztechnikus alábbi írása.

Dr. Firbás Oszkár Sopron környéki forráskutatásai

Ismeretes, hogy Firbás Oszkár kiváló oktatói-nevelői munkája mellett foglalkozott a Soproni-hegység forráskutatásával is. Eredeti, kiinduló koncepciója szerint azt a jól ismert tényt kívánta mérésekkel számszerűsíteni, hogy az erdőnek – sok más funkciója mellett – jelentős szerepe van a csapadék-visszatartás folyamatában.

Kutatási programjának elemei a következők voltak: *a)* ombrométerek (csapadékmérők) elhelyezése nyílt területeken és állomány alatt; *b)* meghatározni egy-egy forrás felszín alatti vízgyűjtőjének felszíni vetületét és e területen az erdő életkorát, fajösszetételét, a lombkorona záródását; *c)* rendszeresen mérni a források vízhozamát és vízhőmérsékletét több éven át; *d)* archív adatbázisból kigyűjteni a hidrometeorológiai szélsőséges eseményeket, mint felhőszakadás, gyors hóolvadás, aszályos időszak stb. A legtöbb forrásnál feltüntetni a kilépő küszöbszint tengerszint feletti magasságát.

A fentiekből legteljesebb mértékben a forráskataszter készült el. A méréseket és adatgyűjtéseket többségében Firbás tanár úr tanítványai – az ő közvetlen irányítása mellett – végezték el. A forrásmérési eredmények első közreadása a *Soproni Szemlében A Soproni hegység forrásai* címen jelent meg 1959-ben, térképi lokalizálás nélkül.

Ugyanezzel a címmel a következő összefoglalás már a *Hidrologiai Tájékoztatóban*, majd a síkvidékkel bővített és fotókkal dokumentált változatokban *Sopron hegységének forrásai* 1997-ben és 2003-ban ismét megjelent a Castanea Környezetvédő Egyesület kiadásában.

Jellemző a forráskataszter jelentőségére, hogy dr. Vendel Miklós geológus-akadémikus alapvető tanulmányában (*Sopron vízföldtana, Hidrologiai Közlöny*) a hegvidék vízháztartásának bemutatására – megfelelő hivatkozással – Firbás Oszkár forrásadat-táblázatait használta fel, 8 forrást a helvét üledékes, 31 forrást a metamorf kőzetek területéről.

A Tanár Úrral 1985-ben beszélgettem a témáról. Elmondta a teljes kutatási koncepcióját, amelyből a feltételek korlátai miatt csak egy kisebb hányad valósulhatott meg. A fő cél az erdő csapadék-visszatartó képességének számszerűsítése volt, különböző korú, fajösszetételű, koronazáródású erdőrészekben. A fenti cél eléréséhez ismerni kell a csapadék mennyiségét és időbeli eloszlását.

Saját ombrométeres mérésekre kevés volt a lehetősége. A meteorológiai adatbázist kívánta felhasználni. Ugyancsak fontos adat az elfolyó vízáram időbeli változása, e célt szolgálták a vízhozammérések.

Az eredeti célkitűzés helyességét bizonyítja, hogy hasonló elvek szerint végzi a kutatást a Soproni Egyetem Vízgazdálkodási Tanszéke „A forrásvizek mennyiségi és minőségi jellemzőinek vizsgálata a Soproni-hegvidéken”,

valamint „Erdővel borított vízgyűjtő vízháztartása” című projekteknél is: megközelíthetőség, a víz ihatósága, szennyeződésmentessége, üdítő hőmérséklete, a környezet szépsége, lehet-e vizet meríteni vagy kulacsot megtölteni. Ezzel is megelőzve korát – az erdő és forrásai jóléti szerepének kiemelt hangsúlyozásával az 1960-as évek elején, ami korszerű és humánus szemléletét bizonyítja.

Firbás Tanár Úr az egyes források ismertetésénél kiemelte a turisták szempontjait is: megközelíthetőség, a víz ihatósága, szennyeződésmentessége, üdítő hőmérséklete, a környezet szépsége, lehet-e vizet meríteni vagy kulacsot megtölteni. Ezzel is megelőzve korát – az erdő és forrásai jóléti szerepének kiemelt hangsúlyozásával az 1960-as évek elején, ami korszerű és humánus szemléletét bizonyítja.

További tiszteletre méltó szerepe számos forrás foglálásában, vagy foglálásának megújításában van, amely munkákat kezdeményezésére a Soproni Erdészeti Technikum tanulói végezték el, példás szorgalommal és szakszerűséggel. Nekik is köszönet érte.

A diákság bevonása a forráskutatásba része volt Firbás tanár úr nevelői munkájának, a tanulók sikerélménye, az értelmes munka öröme örökre maradandó nyomot hagyott a résztvevőkben.

Összefoglalva: dr. Firbás Oszkár erdőmérnök-tanár Soproni-hegvidéki forráskutatásának mind módszertani, mind eredménybeli jelentősége számottevő, az utódok az ő nyomdokain haladva folytatják tovább kutatásaikat.

Dr. Orsovai Imre

hidrogeológus, erdősztechnikus

Fotó: Maderspach Kommandó/Facebook